

Anna Gawryś Mazurkiewicz

<https://orcid.org/0000-0002-0348-1554>

Uniwersytet Śląski w Katowicach
Katowice, Polska

Wioletta Hajduk-Gawron

<https://orcid.org/0000-0001-6978-127X>

Uniwersytet Śląski w Katowicach
Katowice, Polska

Prescriptum

Abstract: The latest issue of “Postscriptum Polonistyczne” is the result of the 9th edition of the international academic conference “Polish Literature in the World: Global Transfers of Polish Literature”, which took place on 19–20 November 2024 at the Faculty of Humanities of the University of Silesia in Katowice. The subject matter of the volume is broadly understood cultural transfers – from translation and reception to institutional, memorial and didactic forms of presence of Polish literature in the world, as well as the way it functions in the global circulation of culture. The first part titled *Presences, Transfers*, covers studies on the work of Józef Mackiewicz, also known as Cassandra literature, the autobiographical narrative of Adam Czerniawski, the activities of the London-based Union of Polish Writers Abroad, the archives of Aleksander Wat, and the diplomatic and literary activities of Stanisław Baliński. The second part titled, *The Benefits and Drawbacks of Linguistic and Cultural Transfer*, addresses issues related to the translation of Krzysztof Kamil Baczyński’s poetry, the presence of Polish literature in Norway, the reception of Polish poetry in Romania, the translations of Henryk Sienkiewicz’s texts into Esperanto, and the difficulties of translating Jerzy Ficowski’s poetry into English. The third part, *Glottodidactics as an Area of Cultural Transfer*, highlights the role of literature in teaching Polish as a foreign language and inspires further research and academic discussions.

Keywords: reception of Polish literature, cultural transfers, literary translation, Polish language teaching and literary education, international circulation

Abstrakt: Najnowszy numer „Postscriptum Polonistycznego” jest pokłosiem IX edycji międzynarodowej konferencji naukowej „Literatura polska w świecie. Światowe transfery literatury polskiej”, która odbyła się w dniach 19–20 listopada 2024 roku na Wydziale Humanistycznym Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach. Tom poświęcony jest problematyce transferów kulturowych, rozumianych szeroko – od przekładu i recepcji po instytucjonalne, pamięciowe i dydaktyczne formy obecności polskiej literatury w świecie oraz jej funkcjonowania w globalnym obiegu kultury. Część pierwsza, zatytułowana *Obecność, transfery*, obejmuje studia nad twórczością Józefa Mackiewicza, tzw. literaturą kasandryczną, narracją autobiograficzną Adama Czerniawskiego, działalnością londyńskiego Związku Pisarzy Polskich, archiwum Aleksandra Wata oraz dyplomatyczną i literacką aktywności Stanisława Balińskiego. Część druga, *Blaski i cienie transferu językowo-kulturowego*, podejmuje zagadnienia przekładu poezji Krzysztofa Kamila Baczyńskiego, obecności polskiej literatury w Norwegii, recepcji poezji polskiej w Rumunii, przekładów Henryka Sienkiewicza na esperanto

i trudności tłumaczenia poezji Jerzego Ficowskiego na język angielski. Część trzecia, *Glottodydaktyka jako obszar transferów kulturowych*, ukazuje rolę literatury w nauczaniu języka polskiego jako obcego i inspirowie do dalszych badań oraz dyskusji naukowych.

Słowa kluczowe: recepcja literatury polskiej, transfery kulturowe, przekład literacki, polonistyczna glottodydaktyka literacka, obieg międzynarodowy

Niniejszy tom czasopisma gromadzi teksty wygłoszone w 2024 roku podczas konferencji naukowej „Literatura polska w świecie. Światowe transfery literatury polskiej”. Zawarte w nim artykuły ukazują wielowymiarowość zagadnień związanych z recepcją literatury, przekładem oraz kulturowymi i historycznymi transferami literatury polskiej w przestrzeni międzynarodowej.

Pierwszą część tomu, zatytułowaną *Obecności, transfery*, otwiera tekst Constantina Geambu, który przybliży konteksty historyczno-kulturowe w twórczości Józefa Mackiewicza. Badania Margrety Grigorovej i Venesy Nachevej wpisują nowe odczytanie tzw. literatury kasandrycznej z okresu międzywojennego i wojennego w nurt współczesnych studiów nad pamięcią kulturową. Jolanta Pasterska analizuje kreację narratora w autobiograficznych *Fragmentach niespokojnego dzieciństwa* Adama Czerniawskiego, natomiast artykuł Justyny Gorzkowicz przedstawia działalność londyńskiego Związku Pisarzy Polskich jako kluczowego ośrodka polskiego życia kulturalnego na emigracji. Z kolei Anna Gawryś-Mazurkiewicz podejmuje refleksję nad miejscem gromadzenia i udostępniania archiwalnych zbiorów polskiej literatury, analizując przypadek spuścizny po Aleksandrze Wacie, a Andrzej Ruszer przybliży działalność dyplomatyczną Stanisława Balińskiego, ukazując jej znaczenie dla interpretacji jego dorobku literackiego.

W drugiej części, zatytułowanej *Blaski i cienie transferu językowo-kulturowego*, podejmowane są kwestie przekładowe i recepcyjne. Katarzyna Jopa analizuje francuskie przekłady poezji Krzysztofa Kamila Baczyńskiego, z kolei Jakub Jakubik omawia obecność polskich tłumaczeń na norweskim rynku wydawniczym początku XXI wieku. O poezji polskiej w Rumunii pisze Marina Ilie, a Thomas Starky ukazuje esperanto jako medium przekładu i pośrednictwa w recepcji nowel Henryka Sienkiewicza

w Chinach. Część tę zamyka artykuł Kamila Nolberta, poświęcony trudnościom i wyzwaniom związanym z tłumaczeniem poezji Jerzego Ficowskiego na język angielski.

Ostatnia część, *Glottodydaktyka jako obszar transferów kulturowych*, kieruje uwagę ku nauczaniu języka polskiego jako obcego. Wioletta Hajduk-Gawron bada dydaktyczny potencjał twórczości Stefana Grabińskiego, a Maria Waclawek przygląda się transferom w teatrze glottodydaktycznym na przykładzie *Ferdydurke* Witolda Gombrowicza. Monika Válková Maciejewska zastanawia się, które teksty polskiej historii literatury przemawiają do czytelników obcokrajowców, z kolei Qixin Hu pokazuje obecność literatury emigracyjnej Czesława Miłosza w nauczaniu języka polskiego w Chinach.

Zgromadzone w tym numerze artykuły ukazują różnorodność badań nad obecnością polskiej literatury w świecie, wskazując na różne jej drogi – od przekładów i recepcji po dydaktyczne i instytucjonalne formy transferów. Wyrażamy nadzieję, że prezentowane teksty staną się inspiracją do dalszych badań i dyskusji nad miejscem literatury polskiej w globalnym obiegu kultury.

ANNA GAWRYŚ-MAZURKIEWICZ – PhD, Faculty of Humanities, University of Silesia in Katowice, Poland / dr, Wydział Humanistyczny, Uniwersytet Śląski w Katowicach, Polska.

Assistant Professor at the Institute of Literary Studies, Faculty of Humanities, University of Silesia in Katowice. Scientific secretary of the semi-annual journal "Postscriptum Polonistyczne." Her research interests focus on the issues of genetic criticism, editing and modern biography. She is preparing a book on Ola Wat's writing seen from the perspective of genetic and feminist criticism.

Adiunktka w Instytucie Literaturoznawstwa Wydziału Humanistycznego UŚ. Sekretarzynie naukowa półrocznika „Postscriptum Polonistyczne”. Jej zainteresowania naukowe skupione są wokół zagadnień krytyki genetycznej, edytorstwa i nowoczesnej biografistyki. Przygotowuje książkę nt. pisarstwa Oli Watowej oglądanego z perspektywy krytyki genetycznej i feministycznej.

E-mail: anna.gawrys@us.edu.pl

WIOLETTA HAJDUK-GAWRON – PhD, Faculty of Humanities, University of Silesia in Katowice, Poland / dr, Wydział Humanistyczny, Uniwersytet Śląski w Katowicach, Polska.

Her research interests include the reception of Polish literature worldwide, Polish language glottodidactics, the use of literary texts in teaching Polish as a foreign language, adaptation theory, the experience of migration in educational contexts, and intercultural communication. She is the author of several articles on the role of literature and culture in teaching Polish as a foreign language, including *Arcydzieła literatury polskiej w praktyce glottodydaktycznej. Zaadaptować czytelnika i tekst* [Masterpieces of Polish Literature in Glottodidactic Practice: Adapting the Reader and the Text] ("Biblioteka Postscriptum Polonistycznego" 2013, no. 3, *Adaptacje I. Język – Literatura – Sztuka* [Adaptations I. Language – Literature – Art], eds. W. Hajduk-Gawron, A. Madeja) and *O wiedzy z komunikacji międzykulturowej i interpersonalnej w praktyce glottodydaktycznej – kilka uwag* [On the Role of Intercultural and Interpersonal Communication in Glottodidactic Practice: Some Remarks] (in: *Sukcesy, problemy i wyzwania w nauczaniu języka polskiego jako obcego*, eds. A. Mielczarek, A. Roter-Bourkane, M. Zduniak-Wiktorowicz, Poznań 2014). She is also a co-author of textbooks and teaching materials for Polish language instruction among foreign learners, including *Podręcznik do nauczania języka polskiego dla Koreańczyków, poziom B1* [Polish Language Textbook for Korean Learners, Level B1] (Seoul 2021).

Zainteresowania naukowe: recepcja literatury polskiej w świecie, glottodydaktyka polonistyczna, tekst literacki w nauczaniu języka polskiego jako obcego, teoria adaptacji, zagadnienie doświadczenia migracji w procesie edukacyjnym oraz komunikacja międzykulturowa. Autorka artykułów na temat roli literatury i kultury w nauczaniu języka polskiego jako obcego, np. *Arcydzieła literatury polskiej w praktyce glottodydaktycznej. Zaadaptować czytelnika i tekst* („Biblioteka Postscriptum Polonistycznego” 2013, nr 3, *Adaptacje I. Język – Literatura – Sztuka*, red. W. Hajduk-Gawron, A. Madeja), *O wiedzy z komunikacji międzykulturowej i interpersonalnej w praktyce glottodydaktycznej – kilka uwag* (w: *Sukcesy, problemy i wyzwania w nauczaniu języka polskiego jako obcego*, red. A. Mielczarek, A. Roter-Bourkane, M. Zduniak-Wiktorowicz, Poznań 2014); współautorka podręczników i pomocy dydaktycznych do nauczania polszczyzny wśród cudzoziemców, np. *Podręcznik do nauczania języka polskiego dla Koreańczyków, poziom B1* (Seul 2021).

E-mail: wioletta.hajduk-gawron@us.edu.pl